

Γιώργος Λογοθέτης

Σεισμοί: Η κοινωνική όψη του φυσικού φαινομένου

Το σημερινό τεύχος της ΟΥΤΟΠΙΑΣ βρισκόταν στο τυπογραφείο όταν έγινε ο σεισμός των 5,9 βαθμών Ρίχτερ. Τα ΜΜΕ και ειδικά η τηλεόραση βρήκαν υλικό για πολυήμερο «θέαμα». Κατά κανόνα, όμως, «λησμόνησαν» μια βασική πλευρά της τραγωδίας.

Συγκεκριμένα: Ο σεισμός είναι, πριν απ' όλα, φυσικό φαινόμενο. Αλλά οι κοινωνικές επιπτώσεις των σεισμών καθορίζονται αποκλειστικά από την ένταση του φαινομένου; Δηλαδή: Ποιοι κυρίως πληρώνουν «τα σπασμένα» (κυριολεκτικά); Από

την Περσία μέχρι την Τουρκία, κατά τα τελευταία χρόνια, αυτοί που θάφτηκαν στα ερείπια ή έχασαν τα σπίτια τους ήταν κατά κανόνα οι φτωχοί: εργάτες, υποπρολεταριάτο, εξαθλιωμένοι αγρότες. Αντίστοιχα, αν δούμε προσεκτικά την κατανομή των καταστροφών στο Λεκανοπέδιο κατά τον πρόσφατο σεισμό, θα διαπιστώσουμε ότι ερειπώθηκαν κυρίως οι υποβαθμισμένες περιοχές της δυτικής πλευράς του Λεκανοπεδίου. Μια πρώτη διαπίστωση, συνεπώς, είναι η απομυθοποίηση της γενικής, κοινωνικά «δίκαιης» καταστροφής και η ανάδειξη

του «ταξικού» χαρακτήρα της. Και η διαπίστωση αυτή μας οδηγεί στην αναζήτηση των αιτιών αυτής της «επιλεκτικής» μανίας των φυσικών φαινομένων.

Το ερώτημα μας οδηγεί κατευθείαν στον τύπο της μεταπολεμικής ανάπτυξης της χώρας μας. Η Ελλάδα, ως γνωστόν, κατέχει το θλιβερό προνόμιο να έχει συγκεντρώσει στην περιοχή της πρωτεύουσας το μισό περίπου πληθυσμό της χώρας. Γιατί έγινε αυτό; Μετά τον εμφύλιο, η κυρίαρχη τάξη μας, οι κυβερνητικοί της εκπρόσωποι, επέλεξαν έναν τύπο ανάπτυξης που, πέρα από τον τουρισμό, συγκέντρωσε το σύνολο σχεδόν της βιομηχανικής υποδομής στο Λεκανοπέδιο, στο Θριάσιο Πεδίο και δευτερευόντως σε ορισμένες άλλες πόλεις (Θεσσαλονίκη κ.λπ.). Την ίδια εποχή οι αγρότες, κυνηγημένοι από τη φτώχεια, την κυβερνητική αδιαφορία και το χωροφύλακα, συνέρεαν κυρίως στην Αθήνα, ελπίζοντας σε μια καλύτερη ζωή. Και η ερήμωση της υπαίθρου και ο αντίστοιχος «υδροκεφαλισμός» της πρωτεύουσας, συνεχίστηκαν στη δικτατορία και συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

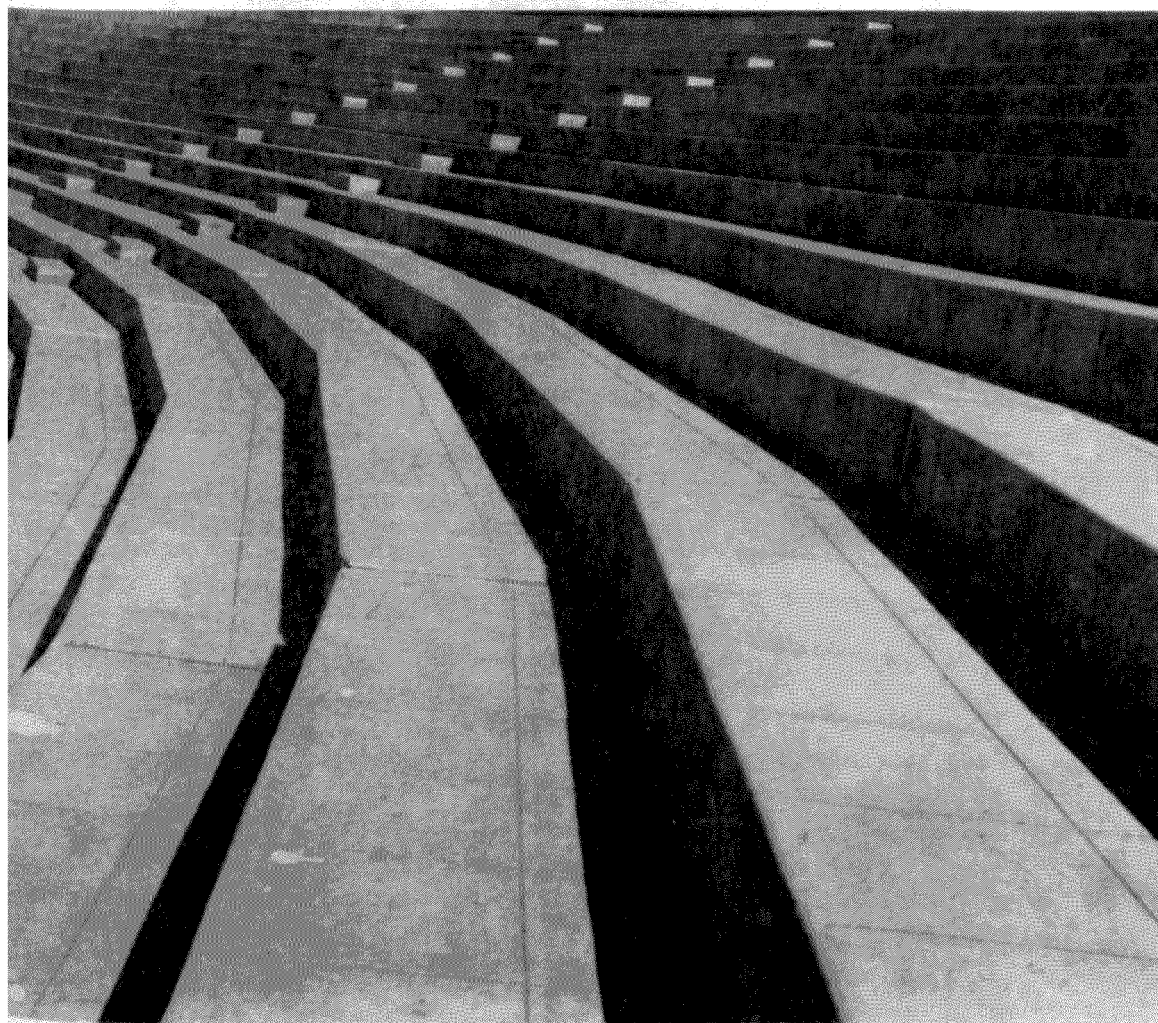
Πώς θα στεγαζόταν αυτός ο λαός των εξαθλιωμένων εσωτερικών προσφύγων; Το Λεκανοπέδιο στη δεκαετία του '50 ήταν ακόμα «ελεύθερο» σε μεγάλο ποσοστό: περιβόλια, χωράφια, ελαιώνες κ.λπ. Ιδού, λοιπόν, στάδιο γρήγορου πλουτισμού για ιδιοκτήτες γης, οικοπεδοφάγους και εργολάβους. Το όνειρο των ξεριζωμένων ήταν ένα «οικοπεδάκι» όπου θα έχτιζαν το «σπίτι» τους. Η πόλη επεκτεινόταν αυθαίρετα, χωρίς σχέδιο. Οι νέες συνοικίες μεγάλωναν χωρίς ρυμοτομία, δημόσιους χώρους, χωρίς έργα υποδομής. Τα σπίτια φύτευναν παράνομα, χτισμένα όπως μπορούσε ο καθένας μόνος του, ή με κάποιον «εργολάβο». Το κράτος ερχόταν εκ των υστέρων να νομιμοποιήσει την υπαρκτή πραγματικότητα, που υποθήκευε το μέλ-

λον των κατοίκων και συνολικά του Λεκανοπεδίου. Αλλά και όταν κατά τη δεκαετία του '60 και μετά η πορεία της «ανοικοδόμησης» ήταν πιο ήρεμη, οι κακοτεχνίες, οι απάτες, τα κακά υλικά, ο ανεπαρκής οπλισμός ήταν τα κυρίαρχα στοιχεία της «ανοικοδόμησης» των λαϊκών περιοχών.

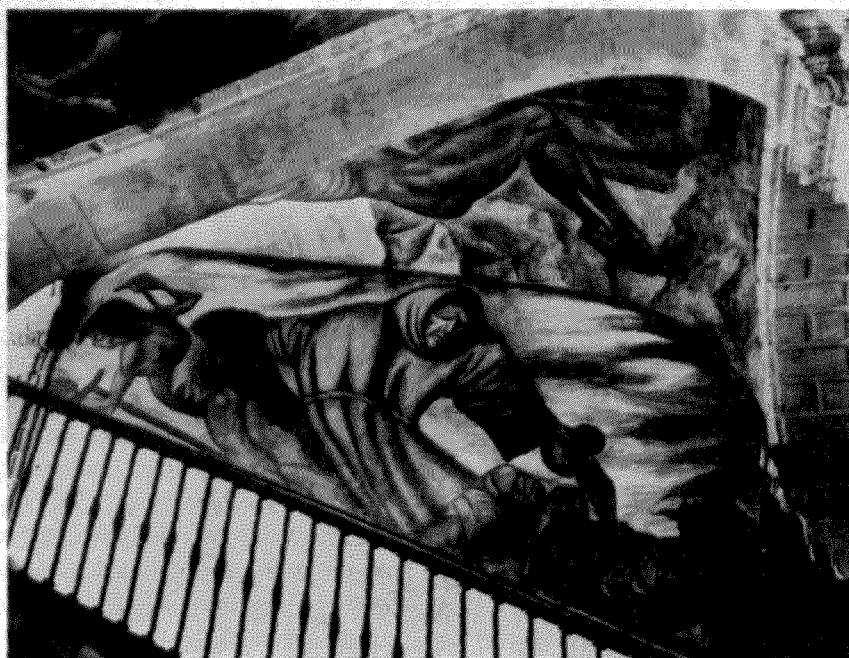
Είναι, λοιπόν, τυχαίο ότι οι λαϊκές συνοικίες ισοπεδώθηκαν, ενώ σε παραπλήσιες, εξίσου επικίνδυνες, από γεωλογική άποψη περιοχές, όπου ζει η αστική μας τάξη, οι καταστροφές είναι μηδαμινές; Είναι τυχαίο, π.χ., ότι η Κάτω Κηφισιά έχει υποστεί μαζικές καταστροφές, ενώ η παλαιά Κηφισιά, έμεινε ουσιαστικά αλώβητη; Αυτή την πλευρά, την ταξική, των σεισμών, δεν θέλησαν να τη δουν ούτε η κυβέρνηση, ούτε τα κόμματα της Βουλής, ούτε, φυσικά, τα ΜΜΕ.

Και τώρα τι; Η κυβέρνηση πολλά υποσχεται. Μέχρι μεταφορά ολόκληρων οικισμών σε άλλες, περισσότερο ασφαλείς, περιοχές. Καλά θα κάνει η κυβέρνηση να αφήσει τα μεγάλα λόγια. Να αναθέσει στους ειδικούς την εκπόνηση μιας ολοκληρωμένης γεωλογικής-σεισμολογικής μελέτης του Λεκανοπεδίου και των γύρω περιοχών και τον καθορισμό όρων δόμησης που θα αντιστοιχούν στο χειρότερο μελλοντικό ενδεχόμενο.

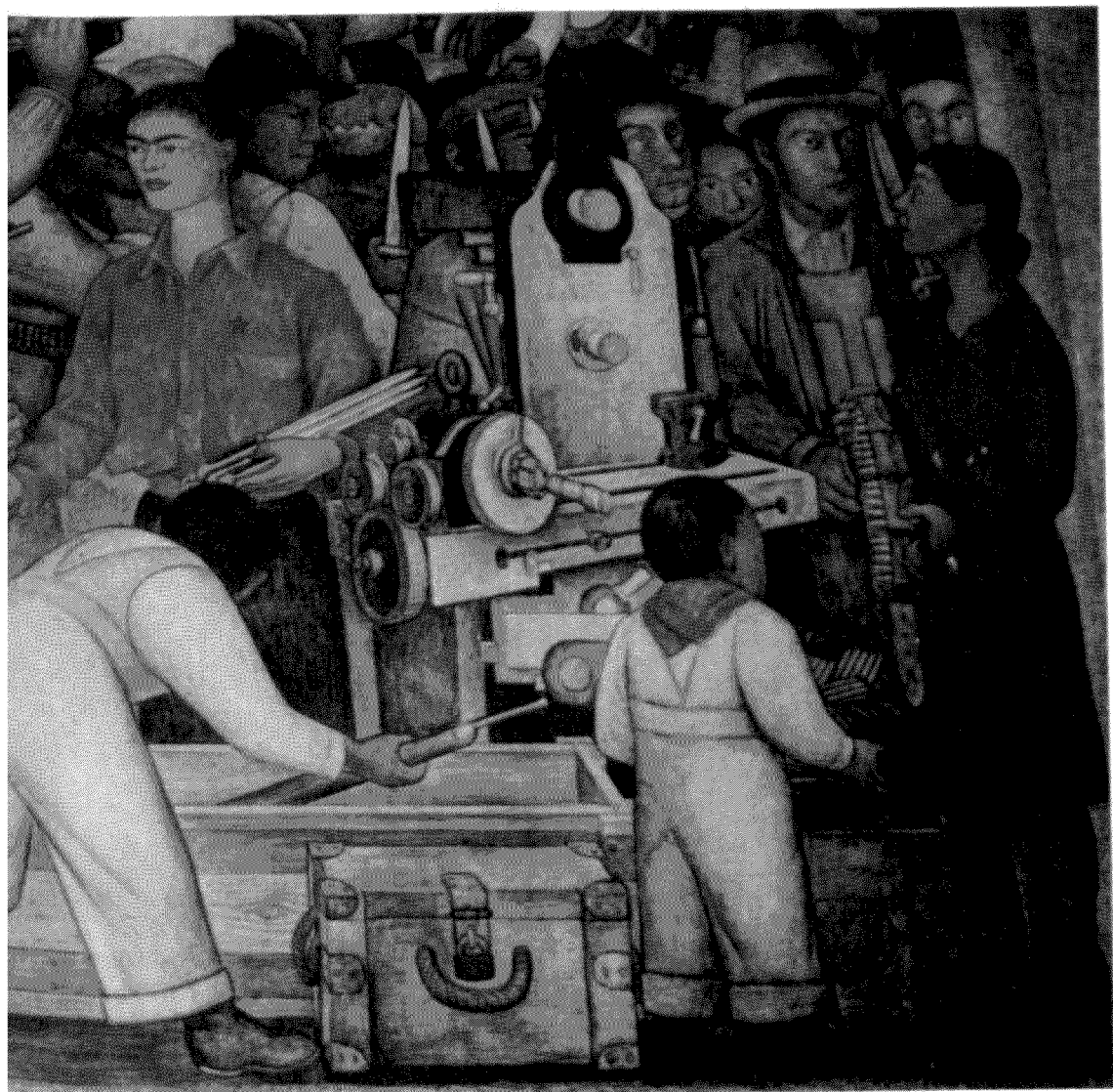
Και οι εκατοντάδες τα δισεκατομμύρια που θα χρειαστούν, πώς θα βρεθούν; Οι αρμόδιοι υπουργοί διατυμπανίζουν το ανθηρό και την ανθεκτικότητα της οικονομίας μας. Θαυμάσια! Να φορολογήσουν, λοιπόν, τα υπερκέρδη των τραπεζών, των μεγαλεμπόρων και των βιομηχάνων. Να φορολογήσουν, επίσης, τα κέρδη του σύγχρονου Ναού του Τζόγου, συμβόλου της παρασιτικής οικονομίας μας. Να περικόψουν τις δαπάνες της ελεεινής Ολυμπιάδας και να βάλουν κάποιο φρένο στη μαρινώδη κούρσα των εξοπλισμών. Δεν ζητάμε σοσιαλισμό από το ΠΑΣΟΚ. Αλλά θα τολήσει αυτό το ελάχιστο;

Στάδιο, Τ.Μ., 1924

Αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες με τοιχογραφίες του José Orozco, φωτ. T.M., 1923

Τοιχογραφία του Diego Rivera με την Tina Modotti
να μοιράζει όπλα στο λαό, φωτ. T.M., 1928

Τα χέρια του μαγιονετίστα, T.M., 1926